GAZETKA MUZYCZNA

BIULETYN INFORMACYJNY

TOWARZYSTWA WYDAWNICZEGO MUZYKI POLSKIEJ

Rok II | Warszawa, 1 lutego 1937 r. | Nr. 2 (4)

PIEŚNI MONIUSZKI

W roku 1580 Mikołaj Gomółka w przedmowie do wydania swych psalmów do słów Kochanowskiego zaznaczył, że „są łacniuchno uczynione, prostakom niezatrudnione, nie dla włochów, dla polaków, dla naszych prostych domaków“.

Przeszło 250 lat później—w 1842 roku—Stanisław Moniuszko przystępuje do wydania swego „Śpiewnika domowego“ i w zaproszeniu do prenumeraty m. i. pisze:

„Nie roszcząc sobie praw do wyższego w muzyce talentu, atoli zachęcony łaskawym, a może zbyt pobłażającym przyjęciem, jakie moje pierwsze ogłoszone próbki muzyczne dla siebie zjednać potrafiły, ośmieliłem się, ile mi jakkolwiek mój talent pozwala, do pomnożenia repertorium śpiewów krajowych“.

Ci dwaj kompozytorzy tworzyli w odległych epokach, lecz mieli wspólną, jakże trafną myśl: stworzyć rodzimą literaturę dla laików, amatorów, dać im muzykę swojską, lecz na wysokim poziomie artystycznym.

Od chwili powstania pieśni Moniuszki minęły dziesiątki lat, literatura polska wzbogaciła się licznymi pieśniami późniejszych kompozytorów — Noskowski, Gall, Żeleński, Maszyński, Pankiewicz, Niewiadomski, Szymanowski i inni poświęcali dużo uwagi pieśni polskiej.

Mimo to pieśni Moniuszki bynajmniej nie straciły na wartości i wciąż mają dla nas urok czegoś bardzo bliskiego i drogiego, bo naprawdę jest to muzyka zrozumiała dla każdego i nawskroś polska, narodowa. A słusznie pisał sam Moniuszko: „...to co jest narodowe, krajowe, miejscowe, co jest echem dziecinnych naszych przypomnień, nigdy mieszkańcom ziemi, na której się urodzili i wzrośli, podobać się nie przestanie“.

Kult dla pieśni Moniuszki zawsze był powszechny i popularność wielu przepięknych jego pieśni nigdy nie zmniejszała się. Niestety pewną przeszkodą w najszerszej popularyzacji klejnotów moniuszkowskich stanowiło wyczerpanie nakładów „Śpiewników domowych“.

Kres temu położyło TOWARZYSTWO WYDAWNICZE MUZYKI POLSKIEJ przez wydanie 2-ch zeszytów „Pieśni wybranych“ Stanisława Moniuszki, w których zamieściło najpiękniejsze i najbardziej wartościowe pieśni, wybrane ze wszystkich 12-tu śpiewników.

Znajdujemy w tych zeszytach znane i tak popularne pieśni: „Dziadek i babka“, „Prząśniczka“, „Znasz-li ten kraj“, „O Zosi sierocie“, „Polna różyczka“, „Wiosna“, „Rybka“, „Sołtys“, „Krakowiaczek“ i wiele innych, nie mniej pięknych.

Wydawnictwo zawiera razem 32 pieśni, bardzo trafnie wybrane. W zasadzie pieśni przeznaczone są do śpiewania solowego, lecz niektóre z nich z równym powodzeniem mogą być śpiewane i chóralnie. Próbę taką zrobiono niedawno na audycjach radiowych „Cała Polska śpiewa“ (pieśń „Dąbrowa“ z drugiego zeszytu „Pieśni wybranych“) i dała ona doskonały wynik.

Niewątpliwie „Pieśni wybrane“ Moniuszki muszą znaleźć się w każdym kulturalnym domu, tak jak pisma Mickiewicza lub Sienkiewicza, słusznie bowiem zaliczamy Moniuszkę do naszych klasyków muzycznych.

N O T A T K I

Warszawskie Konserwatorium Muzyczne obchodziło 75-lecie swego wskrzeszenia.

Konserwatorium jest jedną z najstarszych uczelni muzycznych w Europie i zostało założone w 1821 r. przez Józefa Elsnera, znanego kompozytora i nauczyciela Fryderyka Chopina.

Z chwilą wybuchu powstania listopadowego uległo likwidacji z powodu wstąpienia do armii wszystkich uczniów zdatnych do noszenia broni. Dopiero w 1861 r. dzięki zabiegom skrzypka-wirtuoza Apolinarego Kątskiego Konserwatorium wznawia swą działalność pod nazwą „Warszawskiego Instytutu Muzycznego".

Od 1919 r. Konserwatorium jest państwową wyższą szkołą muzyczną, skupia najlepsze siły pedagogiczne i corocznie wypuszcza młodych muzyków, przygotowanych do samodzielnej pracy artystycznej.

W dniu 26 stycznia b. r. na koncercie symfonicznym orkiestry Polskiego Radia wykonano po raz pierwszy „Concertino" na małą orkiestrę B o l e s ł a w a W o y t o w i c z a.

Świeżo ukazały się „Listy Fryderyka Chopina" zebrane i przygotowane do druku przez dr. Henryka Opieńskiego.

Pięknie wydana książka zawiera ogółem 338 listów pisanych w okresie od 1816 r. do zgonu Chopina.

Zbiór zamyka kartka Chopina, napisana na kilka godzin przed śmiercią, o treści wstrząsającej: „Gdy kaszel ten mnie zadusi, zaklinam was, każcie otworzyć moje ciało, żebym nie został pochowany żywcem".

Książka ozdobiona jest licznymi ilustracjami.

Sygnalizowaliśmy niedawno, że „Halka" Moniuszki staje się jedną z najpopularniejszych oper w Europie.

Z radością teraz notujemy, że jeszcze jeden teatr operowy — Opera w Tallinie — włączył „Halkę" do swego repertuaru. Premiera opery ma się odbyć 13 lutego b. r.

Tak więc w krótkim stosunkowo czasie „Halka" ukazała się na scenach oper w Wiedniu, Bernie, Hamburgu, Helsinkach, Berlinie i Tallinie. Najlepszy to dowód wartości i żywotności naszej opery narodowej.

Prezydent Rzeczypospolitej nadał złoty krzyż zasługi prof. dr. A d o l f o w i C h y b i ń s k i e m u za zasługi na polu badania dawnej muzyki polskiej.

Dekoracji prof. Chybińskiego dokonał p. min. Świętosławski na koncercie jubileuszowym Stowarzyszenia Miłośników Dawnej Muzyki w dniu 19 stycznia b. r.

W ramach audycyj Polskiego Radia wykonano po raz pierwszy utwór symfoniczny „Uwertura" utalentowanego młodego kompozytora polskiego A n d r z e j a P a n u f n i k a.

---

21 lutego b. r. rozpoczyna się w Warszawie III-ci międzynarodowy konkurs im. Chopina.

Do konkursu dopuszczono około 100 uczestników z 21 krajów. Produkcje konkursowe będą się odbywać w czasie od 21 lutego do 12 marca b. r.

W skład Sądu Konkursowego wchodzą wybitni pianiści i muzycy polscy oraz szereg muzyków zagranicznych.

Konkurs im. Chopina jest ważnym wydarzeniem w światowym ruchu muzycznym i dla kraju naszego ma wielkie znaczenie propagandowe.

Inicjatorem i organizatorem konkursu jest Warszawskie Towarzystwo Muzyczne.

Prasa podaje, że wkrótce ma nastąpić uruchomienie nowej rozgłośni Polskiego Radia w Baranowiczach. Rozgłośnia umożliwi odbiór audycyj radiowych na aparaty detektorowe w całym woj. nowogródzkim i na Polesiu.

Przy Śląskim Konserwatorium Muzycznym w Katowicach istnieje jedyna w Polsca wojskowa szkoła muzyczna, która kształci przyszłych kapelmistrzów i instrumentalistów wojskowych. Kierownictwo szkoły sprawuje F a u s t y n K u l c z y c k i — dyrektor Konserwatorium Śląskiego.

Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego ustanowił doroczną nagrodę w kwocie 2000 zł. za najpiękniejszą pieśń-hymn (temat łącznie z muzyką) na tematy sportowe.

---

1 marca b. r. upływa termin składania utworów na dwa konkursy kompozytorskie ogłoszone przez *Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej*, a mianowicie: 1) konkurs na utwór solowy na fortepian — trzy nagrody 500, 400, 300 złotych; 2) konkurs na utwór o dowolnej formie dla zespołu dziecięcego — dwie nagrody 150 i 100 złotych.

Szczegółowe warunki tych konkursów ogłoszone były w czasopiśmie „Muzyka Polska", zeszyty IV i V z 1936 roku.

Opera Poznańska wystawiła op. „Maria" R o m a n a S t a t k o w s k i e g o. Libretto tej pięknej opery polskiej oparte jest na znanym poemacie Malczewskiego.

MYŚLI MUZYKÓW

„...Są ludzie, co gardząc zyskiem, wydobywanym za pomocą spekulacyjnego pochlebstwa, mierzą wprost do celu, nie dbając o poklask gawiedzi..."

(Stanisław Moniuszko)

UTWORY ORGANOWE

W naszej literaturze oddawna odczuwał się brak oryginalnych utworów organowych, nadających się i do praktyki kościelnej, i do celów pedagogicznych. Z konieczności też posługiwano się utworami kompozytorów obcych, niezawsze stojącymi na należytym poziomie artystycznym.

Pragnąc zapełnić tę lukę i zainteresować kompozytorów polskich organami, Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej ogłosiło w ub. roku konkurs na 6 utworów na organy z pedałem, lecz nietrudne.

Konkurs był wyjątkowo obficie obesłany i przyniósł bogaty plon. Obecnie wyszły z druku nakładem tegoż Towarzystwa pierwsze dwa zeszyty, z utworami nagrodzonymi na konkursie.

W pierwszym zeszycie zamieszczone są łatwe, lecz wdzięczne i artystycznie opracowane utwory ks. Hieronima Feichta. Znajdujemy tam pięć łatwych triów na tematy pieśni kościelnych (Adwent—„Hejnał wszyscy zaśpiewajmy“, Boże Narodzenie—„Nowy rok bieży“, Wielki Post—„Któryś za nas cierpiał rany“, Wielkanoc — „Chrystus zmartwychstań jest“ i Boże Ciało — „Każda żyjąca dusza“) oraz trzy przegrywki (interludia) do pieśni adwentowej „Mądrości wieczna“.

W drugim zeszycie zamieszczone są utwory mistrza Feliksa Nowowiejskiego: wstęp do chorału „Witaj Królowo“ i preludium na temat Kyrie z Mszy XI (Orbis factor).

Niewątpliwie te dwa zeszyty utworów organowych łatwych, lecz stojących na wysokim poziomie artystycznym będą pożytecznym nabytkiem dla organistów praktyków. Niska cena zeszytu (zł. 1.20) czyni wydawnictwo dostępnym dla każdego.

ŁATWE UTWORY NA FORTEPIAN

W ub. roku ukazały się nakładem Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej cztery zeszyty łatwych utworów na fortepian, przeznaczonych dla dzieci.

W zeszytach tych znalazły się utwory, nagrodzone na specjalnym konkursie Towarzystwa, w którym brali udział najwybitniejsi kompozytorzy polscy, a mianowicie: *zeszyt I:* Wiktor Łabuński: Marsz. Walc lalki. Taniec cowboyów. Feliks Rybicki: Taniec krasnoludków; *zeszyt II:* Antoni Marek: Dziewięć wariacyj na temat własny; *zeszyt III:* Piotr Perkowski: Etiuda i Wprawka. Roman Palester: Kanon. Wiktor Łabuński: Toccatina; *zeszyt IV:* Antoni Marek: Preludium. Roman Palester: Piosenka łowicka. Pociąg towarowy. Piotr Perkowski: Ciężkie zmartwienie.

Do tegoż cyklu należą „Miniatury“ Feliksa Łabuńskiego, będące niejako suitą dziecięcą (marsz, mazurek, polka i toccatina).

Wydawnictwo to posiada niewątpliwie nietylko znaczenie pedagogiczne, lecz również i wychowawcze, obejmuje bowiem wyłącznie utwory kompozytorów polskich i przygotowuje dziecko do odczuwania i rozumienia muzyki naszych czasów.

W jednym ze sprawozdań o tym wydawnictwie czytamy: „omówione publikacje tworzą trwały i cenny nabytek w naszej fortepianowej literaturze pedagogicznej. Niech więc żadne dziecko polskie, łaknące rodzimej muzyki, nie będzie pozbawione tej radości, którą mu przyniosą w czasie wytchnienia od ćwiczeń technicznych: „Łatwe utwory na fortepian“ i „Miniatury“.

„MUZYKA POLSKA“

Wyszedł już z druku pierwszy zeszyt miesięcznika „MUZYKA POLSKA“. Z zadowoleniem można stwierdzić, że to ruchliwe pismo nie ustaje w pracy nad udoskonaleniem i urozmaiceniem swej treści, przez co niewątpliwie wysuwa się na czoło polskich czasopism muzycznych.

W zeszycie styczniowym „MUZYKA POLSKA“ rozpoczyna druk swej ankiety na temat, czy wskazana jest planowa organizacja polskiego życia kulturalno-artystycznego w myśl założeń t. zw. totalizmu. Tę niezwykle ciekawą i aktualną ankietę otwiera interesująca odpowiedź świetnego kompozytora i pedagoga *prof. Witolda Maliszewskiego*. Ankieta zapowiada dalsze odpowiedzi artystów i publicystów starszej i młodszej generacji, reprezentujących różne światopoglądy.

Poza tym zeszyt przynosi artykuły: *dr. Stefana Śledzińskiego* „Jubileusz Konserwatorium Warszawskiego“, *ks. dr. Hieronima Feichta* „Adolf Chybiński“, *Józefa Buli* „Byle nie szkoła muzyczna“, wywiad z prof. A. Chybińskim o „Wydawnictwie Dawnej Muzyki Polskiej“, wreszcie sprawozdania z wydawnictw, z ruchu muzycznego w Polsce (Warszawa, Kraków, Katowice, Lwów, Poznań, Toruń, Stanisławów) i bardzo bogatą kronikę krajową i zagraniczną.

ORMUZ PRZY PRACY

Ani zaspy śnieżne, ani trzaskający mróz nie zdołają przeszkodzić pracy ORMUZu i nie potrafią ostudzić zapału artystów, którzy z zaparciem się siebie niosą piękno muzyki do najodleglejszych miejscowości Polski.

W styczniu b. r. dzielna ekipa ORMUZu (Jerzy Szpinalski, Aniela Szlemińska i Sergiusz Nadgryzowski) odbyła długą podróż odwiedzając po kolei: Ostrów Maz., Łomżę, Białystok, Hajnówkę, Wołkowysk, Swisłocz, Słonim, Nieśwież, Baranowicze i Nowogródek.

Inne zespoły odwiedziły: Radom, Łódź, Kalisz, Grodno i Skierniewice.

Dokąd jedziemy w lutym?

Plan objazdów w lutym b. r. jest niezwykle szeroki.

W pierwszym rzędzie przygotowany jest długi objazd w woj. wileńskim, który obejmie następujące miejscowości: Wilno, Oszmiana, Mołodeczno, Wilejka, Lida, Święciany, Postawy, Głębokie, Dzisna. Jadą: Aniela Szlemińska (śpiew), Koszeliński (skrzypce) i Bronisław Rutkowski (akompaniament i objaśnienia).

Poza tym ustalone są wyjazdy na Pomorze (I. Strokowska-Faryaszewska i H. Sztompka), do woj. lubelskiego (J. Zwidrynówna i St. Szpinalski), do Płocka i Gostynina (J. Zwidrynówna i W. Małcużyński), do Mławy i Ciechanowa (A. Gołębiowski, T. Kowalski i S. Nadgryzowski) i inne.

Audycje szkolne w Warszawie

Bieżące audycje szkolne w Warszawie realizują program Nr. IV „Klasycy i romantycy", dający zestawienie najbardziej charakterystycznych utworów dla tych stylów muzycznych.

Następne audycje poświęcone będą Chopinowi i Moniuszce (program Nr. V i VI) lub ew. muzyce wirtuozowskiej.

Koncerty dla robotników

Po Tomaszowie Maz., gdzie koncert dla robotników wzbudził nadzwyczajne zainteresowanie, odbył się drugi podobny koncert — tym razem w Radomiu.

Koncert zorganizowany był przy pomocy sekcji kulturalno-oświatowej przy Radzie Związków Zawodowych w Radomiu, zgromadził przeszło 500 słuchaczy i osiągnął nadzwyczajne powodzenie.

Prasa radomska podkreśla, że wśród publiczności przeważali robotnicy i pracownicy umysłowi, którzy dali pełny dowód swej dojrzałości kulturalnej i swego serdecznego stosunku do sztuki.

Wydaje się, że obok audycyj szkolnych, koncerty robotnicze są ważną akcją kulturalną ORMUZu, która zasługuje na specjalną uwagę.

Koncerty w Warszawie

Następne kolejne koncerty ORMUZu w Warszawie (Sala Konserwatorium) odbędą się:

16 lutego b. r. — w programie: kwintet J. Zarębskiego, wariacje na kwartet smyczkowy Wł. Żeleńskiego i suita na skrzypce A. Szałowskiego. Wykonawcy: „Kwartet Polski" (E. Umińska, T. Ochlewski, M. Szaleski i Z. Adamska) oraz J. Wysocka-Ochlewska (fortepian),

22 lutego b. r. — w programie: kwintet J. Ch. Bacha na flet, obój, skrzypce, altówkę i bas cyfr., kwintet Mozarta na instrumenty dęte, sonata J. Ch. Bacha na dwa klawesyny.

Wydawnictwo dla skrzypków początkujących

Nakładem Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej ukazała się praca Stefana Hermana i Ireny Dubiskiej: „Podstawy techniki skrzypcowej na pozycji pierwszej".

Jest to bardzo cenny podręcznik przy początkowych studiach gry skrzypcowej, który w praktyce pedagogicznej znalazł już szerokie zastosowanie. Największe też powagi pedagogiczne wypowiadają się nadzwyczaj pochlebnie o wartości tego wydawnictwa.

Prof. J. Jarzębski pisze: „Podstawy techniki skrzypcowej na pozycji pierwszej" wywarły na mnie bardzo dobre wrażenie. Dzięki swojej treściwej i logicznie rozwiniętej formie praca ta będzie nader pożyteczna.

Prof. C. Flesch po zaznajomieniu się z podręcznikiem pp. Hermana i Dubiskiej oświadczył: „nowe pedagogiczne dzieło wywarło na mnie doskonałe wrażenie: napisane jest z dokładną znajomością przedmiotu i wypełnia lukę w dotychczasowej pedagogicznej literaturze skrzypcowej dzięki właściwemu materiałowi ćwiczebnemu, logicznie i planowo rozwijanemu".

Podręcznik zawiera 24 ćwiczenia w różnych tonacjach i rytmach, które dają uczniowi możność zdobycia podstawowej techniki smyczkowej i oraz palcowej na pozycji pierwszej.

Podręcznik kosztuje 4 zł. i jest do nabycia u wydawcy (Warszawa, ul. Mazowiecka 7, m. 22), oraz we wszystkich składach nut.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Mazowiecka 7, m. 22. Telefon 2-18-16. Konto P. K. O. 18.670 (Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej). Prenumerata roczna 3 zł., kwartalna 1 zł.

Wydawca: Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej Warszawa. Redaktor *Helena Wolańska.*

Druk. M. GARASIŃSKI. Warszawa